

Μητροπολίτου Γουμενίσσης: Λειτουργική εμπειρία και θεολογία

/ [Επικαιρότητα](#)

Ο Μητροπολίτης Γουμενίσσης, Αξιουπόλεως και Πολυκάστρου υπέρτιμος και έξαρχος Δυτικής Μακεδονίας κ. Δημήτριος συγγράφει και αποστέλλει θεολογικό κείμενο υπό τον τίτλο: “Λειτουργική εμπειρία και θεολογία (ή θεία κοινωνία κατά τή θεολογία τοῦ ἁγίου Συμεών τοῦ νέου Θεολόγου)”.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ το παρακάτω, εξόχως αναλυτικό, ορθόδοξο θεολογικό κείμενό του, το οποίο εκφράζει και την επίκαιρη, ποιμαντική αγωνία του Σεβασμιωτάτου:

Ἡ ἐκκλησιαστική σωτηρία ὡς βιωματικό ἄθλημα καί ἡ χριστιανική θεολογία ὡς ὀροθετική ἀποτύπωση εἶναι κατεξοχήν ἐμπειρικές “ἐπιστῆμες”.

Ἐνῶ ὁ ἐπιστημονικός ἐμπειρισμός περί τοῦ κόσμου ἔχει μιά κοσμική χωροταξία ἀντιληπτότητας, μέ πομποδέκτη τά ἀνθρώπινα ὄριά μας•... ἡ ἄμεση κοινωνία μέ τό Θεό ἐπίσταται (ὅσον ἔνεστι) θεοεμπειρικά καί θεολογικά τό Α καί τό Ω τῆς ὑπαρκτικότητάς μας.

Ἡ πρακτική ἐμβίωση τῆς σωτηρίας καί ἡ θεολογική τῆς ἀποτύπωση προϋποθέτουν καί ἀποσκοποῦν στήν ἐκκλησιαστική ἐμπειρία τοῦ ζῶντος Θεοῦ. Μιά κατεξοχήν

“έμπειρική έπιστήμη” (τό έπαναλαμβάνω) πού μάς δόθηκε από τό Χριστό, μετέχουμε σ’ αὐτήν έκκλησιαστικά καί άπλώνεται ώς “άτέλεστον τέλος”, αὐτό πού άποκαλοῦμε παράδεισο άγιασμοῦ, αἰωνιότητα σωτηρίας, άγέραστη μακαριότητα, άθάνατη καί έπουράνια βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Τό ότι —τόν τελευταῖο καιρό— άνευρίσκονται φλυαροῦντες κατ’ αὐτῶν μέ έπίκεντρο τή θεία Κοινωνία δηλοποιεῖ καί τόν τρόμο τῆς έπιστημονικῆς κοινότητας καί τῆς πανανθρωπότητας κατενώπιον τῆς πανδημίας• δηλοποιεῖ όμως καί ένα βαθύτατο έλλειμμα πίστεως καί ήθουςπού διατρέχει τήν πατρίδα μας.

Πολλές άποκρίσεις άγωνίας καί διαμαρτυρίας καταστρώνονται καί δημοσιεύονται μέ ποικιλιαεύλογημένων θέσεων καί ύποθέσεων καί προθέσεων. Έκαστος συνεισφέρει φιλοπόνως ό,τι δύναταικαλύτερο στόν κοινό προβληματισμό.

Άκόμη καί οἱ σιωπῶντες, αλλά πάντως λειτουργημένοι καί προσευχόμενοι καί ιλεούμενοι τόν Θεό ύπέρ άπάντων, μέ μιάν άναλογία πόνου ώσάν τῶν ήσυχαστῶν Πατέρων μας. Καθότι ή μεγαλύτερη έλλειμματικότητα τοῦ έκκλησιαστικοῦ μας σώματος εἶναι ή σύσσωμη λειτουργική κραυγή καί ή άκοίμητη λιτοδέηση.

Μετά από όρισμένες εισαγωγικές έπισημάνσεις στή συνέχεια, θά παρουσιάσουμε κατόπιν καί ένα θεολογικό λειτουργικό διάγραμμα, άναμέτρησης τῆς έκκλησιαστικῆς συνειδητότητας όλων μας.

Ός γνωστόν, ή άγιοπνευματική έμπειρική συνείδηση τῆς Έκκλησίας μας έχει άναγνωρίσει τήθεολογική φερωνυμίαβεβαίως σέ όλους τούς Πατέρες τῆς θεολογίας μας, ώς ειδικό όμως έπίτιτλο σέ τρεῖς πνευματικές καί πολυδιάστατες προσωπικότητες:

α) στόν άγαπημένομαθητή, έπιστήθιο φίλο καί παρθένο, τόν άπόστολο καί εὐαγγελιστήΐωάννη, ό όποῖος “πλήρης ών τῆς άγάπης, πλήρης γέγονεν καί τῆς θεολογίας” (μιά θεολογία πού χαρακτηρίσαμε κατεξοχήν έμπειρική έπιστήμη).

β) στόν ποιμενικό αὐλό τῆς θεολογίας καί λύρα (ποιηματική) τοῦ Πνεύματος, Γρηγόριο τόνάρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως, “ώς τά βάθη τοῦ Πνεύματος έκζητήσαντα καί τά κάλλη τοῦ φθέγματος (προσδεξάμενον)”• καί γ) στόν όσιο ίερομόναχο Συμεών,“εἰς τόν άδυτον γνόφον τῆς έν Πνεύματι θεωρίας εἰσελθόντα”, “τόν νέον θεολόγονγενόμενον, τῆς ύπερθέου Τριάδος τῷ φωτί τῷ τρισηλίῳ λαμπόμενον” καί “διασκεδάζοντα τήν σκοτόμαιναν τοῦ κόσμου”.

Δέν εἶναι οἱ μόνοι, άφοῦ άλλωστε όλοι οἱ Άγιοι ανά τούς αἰῶνες έχουν καί ζοῦν στήν αἰωνιότητα τή θεολογία τῆς κοινωνίας τοῦ Θεοῦ. Πάντως καί οἱ τρεῖς αὐτοῖ

φερωνύμως “Θεολόγοι” έζησαν και φανέρωσαν τή θεολογία μέσα σέ ένα περιβάλλον άρνήσεων, ταλαιπωρίας, άμφισβητήσεων, διωγμών. Η έπιστήμων κοινωνία τους μέ τό ζώντα Θεό τής άποκαλύψεως και ή ίαματική τους πρός τόν κόσμο προσφορά αύτής τής έκκλησιαστικής πείρας αντιμετωπιζόταν από τόν σύγχρονο κόσμο τους ώσαν άπειλή!

Η θεολογία τής έκκλησιαστικής παρουσίας και διακονίας πάντοτε θλιβόταν και πάντοτε θά γνωρίζει “θλίψιν έν τῷ κόσμῳ”, αναδεχόμενη μυστικά τά φορτία τής έθελοταλαιπωρίας τοῦ κόσμου πού δέν έννοεϊ νά άποδυθεϊ “τόν παλαιόν άνθρωπον σύν ταῖς πράξεσιν αύτοῦ” και νά ένδυθεϊ “τόν νέον τόν ανακαινούμενον εις επίγνωσιν κατ’ εικόνα τοῦ κτίσαντος αύτόν”(αυτό πού προϋποθέτει ώς βαπτισματική δωρεά ή έκκλησιαστική βιωματική ήθική, βλ. Κολ. 3: 9-10).

Θά άξιοποιήσουμε ένα πολύτιμο έργο για τήν (άναγκαστικά) περιορισμένη-έπιλεκτική παρουσίαση τής διδασκαλίας τοῦ άγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου πού έζησε και έδρασε στήν Κωνσταντινούπολη τό 10ο-11ο αἰ. (949-1022) και μελετᾶται μέχρι σήμερα έπιστημόνως από τήν Όρθόδοξη (και όχι μόνο) θεολογία. Θά χρησιμοποιήσουμε σαν “θεολογικό έγχειρίδιο” τό έργο τοῦ Αρχιεπισκόπου Βασιλείου Κριβοσέϊν “Μέσα στό φῶς τοῦ Χριστοῦ (Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος 949-1022, Βίος-

Πνευματικότητα-Διδασκαλία”, από τίς έκδόσεις “Τό Περιβόλι τής Παναγίας” (1983). Πρόκειται για μία αναλυτική και ανασυνθετική θεολογική παρουσίαση τοῦ μεγάλου αύτοῦ Άγίου και τήν συνιστοῦμε σέ κάθε ένδιαφερόμενο, εάν βεβαίως μπορεϊ σέ κάποια βιβλιοθήκη νά ανακαλύψει αυτό τό περίφημο βιβλίο.

Έπισημειώνοντας πάντως ότι κυκλοφοροῦνται πολύτιμες θεολογικές έργασίες, είτε ειδικές είτε συνθετικές, για τή θεολογία τοῦ άγίου Συμεών.

Αυτήν τήν περισπούδαστη χαρισματοῦχο προσωπικότητα τοῦ θεοφόρου Πατρός θά επιχειρήσουμε νά προσεγγίσουμε από μία ειδική σκοπία, ὅσον άφορᾶ τήν έπιστήμονα έμπειρική διδασκαλία του για τό μεθεκτό τοῦ άπροσίτου και άκτίστου φωτός τής λειτουργικής εύχαριστιακής μεθέξεως.

Προκαλούμεθα από τό καυτό ποιμαντικό ζήτημα πού μάς “πονάει” ὅλους στόν Έλλαδικό χῶρο, τούς πιστεύοντες (από έμβιωματική εύλάβεια και λατρευτικό θεϊο πόθο) και τούς μή πιστεύοντες έπιστήμονες και μή (από ιδεοληπτική και άθειζουσα έμμονή). Είναι μία εύκαιρία άρίστη όχι μιᾶς έπικοινωνιακής αντιπαράθεσης, αλλά μιᾶς εύρύτερης ανακατήχησης τοῦ έκκλησιαστικοῦ πληρώματος, μιᾶς εύρύτερης άνάκτησης τοῦ ὀρθοδόξου εύχαριστιακοῦ ήθους και τής ὀρθοδόξου λειτουργικής

ευλάβειας. Αυτά έχουν ως κέντρο και επίκεντρο τή θεία μετάληψη, τή θεία κοινωνία, τήν ένότητά μας μέ τό Χριστό και τήν κομιδή τής λειτουργικῆς εὐχαριστιακῆς μεθέξεως στήν βασανισμένη (τελικά) και (ἄλλως ἀνόητη και ἄσκοπη) καθημερινή κοινωνική μας ζωή. Διότι, ἂν δέν ἔχουμε νά προσφέρουμε τόν ἑαυτό μας ἐκκλησιασμένο και λειτουργημένο και κοινωνημένο, γεμάτο Χριστό, στήν ἄμεση οἰκογένειά μας και στήν εὐρεία κοινωνική μας “οἰκογένεια”, τότε ἐλάχιστα μπορούμε νά συνεισφέρουμε ως ἄνθρωποι στή συνανθρωπότητα. Ὅποτε και ως συλλογικότητες θά συνεχίσουμε νά συνεισφέρουμε τό πολύ-πολύ μίαν ὑπαρκτικότητα ἐξεγευτισμένης και ἐξωραϊσμένης φθαρτότητας, μειωμένης ἐμπορευματικῆς σημασίας γιά τίς μεγάλες “ἄγορές” ἀριθμοποιημένων ἀτομικοτήτων.

Ὁ Χριστός εἶναι ὁ δημιουργός, ὁ προνοητής, ὁ σωτήρας, ὁ ἐν Ἐαυτῷ και εἰς Ἐαυτόν κριτής τής χαρισμένης και τής θεανθρωποσωσμένης φυσικῆς μας ἀκεραιότητος, ὁ ἑαυτοζυγιστής τής πανανθρωπότητος ως πρός τήν τωρινή και τήν ἔσχατη βιωματική φιλοθεία και φιλανθρωπία μας.

Ἐγινε οἰκεῖός μας και μᾶς προσφέρεται διά τής Ἐκκλησίας σέ μιά διαρκή οἰκείωση. Πόσο οἰκεῖοί Του θέλουμε νά εἴμαστε; Πόσο διακαῶς ἐπιθυμοῦμε νά γίνουμε οἰκεῖοί Του διά τής μετανοίας γιά νά ἐξοικειωθοῦμε μαζί Του;

Αὐτό τό θεῖο ὠρίμασμα μᾶς προσφέρει, μᾶς προσδίδει, μᾶς συγκαλεῖ νά ἀναζητήσουμε και νά ἐπιζητήσουμε ἐκκλησιασμένοι και ἐκκλησιοποιημένοι ὁ Θεός και Σωτήρας μας.

Ἄς διέλθουμε ἀπό τό συγκλονισμό τής συναίσθησης και τής αἴσθησης, γιά νά φθάσουμε σ’ αὐτό πού οἱ σύγχρονοι Ἅγιοι θά ἀποκαλοῦσαν θεο-αἴσθηση, μέ ἐργαλεῖο τή διδασκαλία τοῦ ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου περί τής θείας Λειτουργίας.

«Ὁ ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος εἶναι ἴσως ὁ πρῶτος μεταξύ τῶν ἀσκητικῶν συγγραφέων, πού τοποθέτησε τή θεία Εὐχαριστία και τήν κοινωνία στό κέντρο τῆς ὁδοῦ πρός τόν Θεό... Ἡ βασική ἰδέα τοῦ Συμεών σχετικά μέ τήν θεία Εὐχαριστία εἶναι ἡ ἐξῆς: ἡ εὐχαριστιακή κοινωνία μᾶς ἐνώνει μέ τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ πού γεννήθηκε ἀπό τήν Παρθένο Μαρία, και μέ τήν Ἐκκλησία πού εἶναι ἐπίσης τό Σῶμα Του, και θεοποιεῖ ἐκείνους πού κοινωνοῦν ἄξια και μέ πίστη: “Μέ τήν ἐνανθρώπησή του ὁ Χριστός ἔγινε γιά πάντα συγγενῆς μας και μᾶς κατέστησε συμμέτοχους τῆς θεότητός του. Ὅσους λοιπόν κοινωνοῦν ἐπάξια ὅλους αὐτούς τούς κατέστησε συγγενεῖς του. Ἄλλωστε ἡ μεταδοθεῖσα σέ μᾶς μέ τή θεία κοινωνία θεότητά του εἶναι ἀτμητή και ἀχώριστη ἀπό τήν ὑπαρξη τοῦ Χριστοῦ. Ἐπομένως και ἐμεῖς, πού

ἀληθινά μετέχουμε στή θεία κοινωνία, μέ τήν ἐνέργεια τοῦ ἑνός Ἁγίου Πνεύματος εἴμαστε μέ τό Χριστό ἀχώριστα ἕνα σῶμα” (Βίβλος Ἠθικῶν 1.6,76-82).

»Εἶναι μιά ἐνσωμάτωση διαρκής: “Αὐτό λοιπόν τό μυστήριον μέ τό Χριστό μέσα σέ ὅλο τόν κόσμον δέν πραγματοποιήθηκε μόνο ἀρχικά ὅταν ἐνανθρώπησε, ἀλλά πραγματοποιήθηκε καί στόν καθένα ἀπό τούς παλαιούς ἀγίους καί πραγματοποιεῖται πάντοτε καί μέχρι σήμερα. Λαμβάνουμε τό Ἅγιο Πνεῦμα πού εἶναι ἀχώριστα ἐνωμένο μέ τό Δεσπότη καί Θεό μας καί ἔτσι γινόμαστε συμμετοχοί τῆς θεότητος καί τῆς ὑπάρξεώς του • μεταλαμβάνοντας καί τρώγοντας τήν πανάγια σάρκα του, τά θεῖα μυστήρια, γινόμαστε ἀληθινά καί ὀλοκληρωτικά σύσσωμοι καί συγγενεῖς του” (Ἠθικῶν 1.3,79-86)...

»Αὐτή ἡ πραγματική ἐνσωμάτωση, πού συγχρόνως εἶναι καί πνευματική, τό μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, εἶναι κατά τόν Συμεών τό μεγάλο μυστήριον τοῦ Θεοῦ: “Αὐτό τό μυστήριον εἶναι τό μεγαλύτερον γεγονός τοῦ ἀνέκφραστου Θεοῦ τῆς σωτηρίας μας καί τῆς πάνω ἀπό κάθε λογική κατανόηση θεϊκῆς συγκαταβάσεώς του σέ μᾶς, αὐτό εἶναι τό πιό φρικτό ἀπό ὅλα μυστήρια” (Ἠθικῶν 1.10,72-74)...

[Ἄς ὑποσημειώσουμε κι ἐμεῖς ἐδῶ παρένθετα τό συλλογικό καί τό προσωπικό εὐχαριστιακό μας χρέος, μιᾶς ὀλοτελῶς φιλόθεης (συν)αἰσθησης: Ὁ Χριστός προσφέρει σέ μᾶς τή Θεανθρωπότητά Του γιά νά Τήν κοινωνοῦμε μέσα ἀπό τή θεία λειτουργία. Κι ἐμεῖς, σέ μιά ἀγιοπνευματικά συνειδητή θεομεθεξία, εἴτε πραεῖς εἴτε ἐκστατικοί τόν δοξολογοῦμε: “Τί ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ, περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν; Δι’ ἡμᾶς Θεὸς ἐν ἀνθρώποις, διὰ τήν καταφθαρεῖσαν φύσιν ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καί ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, πρὸς τοὺς ἀχαρίστους ὁ Εὐεργέτης, πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους ὁ Ἐλευθερωτής, πρὸς τοὺς ἐν σκότει καθημένους ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης. Ἐπὶ τὸν Σταυρόν ὁ ἀπαθής, ἐπὶ τὸν ἄδην τὸ φῶς, ἐπὶ τὸν θάνατον ἡ ζωὴ, ἡ Ἀνάστασις διὰ τοὺς πεσόντας. Πρὸς ὃν βοήσωμεν • ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι” (ἀπό τούς Αἴνους τῆς Κυριακῆς τοῦ γ’ ἡχου, ποιητικὲς θεολογικὲς ἐμπνεύσεις τοῦ δογματικοῦ μας θεολόγου Πατρός Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ τοῦ 8ου αἰ.). Ἀλλὰ συνεχίζει θεολογῶν ὁ ὄσιος Συμεών].

“Ἡ σάρκα τοῦ Κυρίου προέρχεται ἀπὸ τή σάρκα τῆς Θεοτόκου. Καί ἀπὸ αὐτὴν τὴ θεωμένη σάρκα τοῦ Κυρίου μεταλαμβάνουμε, ὅποτε ὀμολογοῦμε καί πιστεύουμε ὅτι μεταλαμβάνουμε ζωὴ αἰώνια, ἐκτός ἂν κοινωνοῦμε ἀνάξια καί πρὸς καταδίκη μας” (Ἠθικῶν 1.10,170-175)...

[Πάλι παρένθετα ἐπισημαίνουμε τό δικό μας ρόλο ἐπάξιας συμμετοχῆς, τ.ἔ. λαχτάρας γιά τό Θεό καί ἐτοιμασίας γι’ αὐτὴν τὴ θεομεθεξία τῆς θείας κοινωνίας. Αὐτὴ ἡ ἐπιπόθησις καί ἡ προετοιμασία ἔχει τὴ διάστασι τῆς ἐκκλησιαστικότητος,

τῆς ἐνσυνείδητης μετοχῆς στό ἐνιαῖο κοινωνικό σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Κάθε ἐνάσκηση ἀρετῆς ἐκεῖ ἀποβλέπει μέ στόχο τή θεία κοινωνία. Εἶναι τό λειτουργικό “Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους ἵνα ἐν ὁμονοίᾳ ὁμολογήσωμεν” καί τό διά τῶν λειτουργῶν “ὁ Χριστός ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν... καί ἦν καί ἔστι καί ἔσται, εἰς αἰῶνα αἰῶνος”.

Ἐπειδή μάλιστα γίνεται πολὺς σήμερα λόγος γιά τήθ. λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, ἅς παραθέσουμε ἕνα λειτουργικό διάλογο ἐπάξιας ἐτοιμασίας: “Ὁ Κύριος εὐλογήσαι πάντας ἡμᾶς καί συνδιακονήσαι ἡμῖν καί ἀξιούς ποιήσαι τῆς παραστάσεως τοῦ ἁγίου αὐτοῦ θυσιαστηρίου καί τῆς ἐπελεύσεως τοῦ ἁγίου αὐτοῦ Πνεύματος... Μεγαλύνετε τόν Κύριον σὺν ἐμοί καί ὑψώσωμεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό... Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ καί δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι... Μνησθεῖν ἡμῶν Κύριος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν...” Μέ ἄλλα λόγια ἡ ἀγωνία τῆς ἐπάξιας συμμετοχῆς ἐπικεντρώνεται στήν ἐκκλησιαστική διάσταση τῆς ζωῆς, αὐτήν πού σήμερα τήν “κατατεμαχίζουμε” σέ ἀποστάσεις ἀσφαλείας ἢ μᾶλλον ἀποδομήσεως... Ἄς ἐπανέλθουμε ὅμως πάλι στόν ἅγιο Συμεών τό ν.Θ.].

“Ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ξεκάθαρα κραυγάζει ὅτι ἡ ἐνότητά μας μαζί του μέσα ἀπό τή θεία κοινωνία εἶναι παρόμοια μέ τήν ἐνότητα καί τή ζωή πού ἐκεῖνος ἔχει μέ τόν Πατέρα. Ὅπως ἐκεῖνος εἶναι φυσικά ἐνωμένος μέ τό δικό του Θεό Πατέρα, ἀνάλογα καί ἐμᾶς κατά χάριν λέει ὅτι θά ἐνωθοῦμε μαζί του καί θά ζήσουμε μαζί του τρώγοντας τό σῶμά του καί πίνοντας τό αἷμά του” (Ἡθικῶν 3, 506-511).

»Εἶναι ἡ συνεχῆς κάθοδος τοῦ Υἱοῦ. “Γιά νά μή νομίζουμε ὅτι τό πᾶν βρίσκεται στόν ὁρατό ἄρτο, γι’ αὐτό πολλές φορές εἶχε πεῖ ὁ Χριστός, ‘Ἐγώ εἶμαι ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων’. Καί δέν εἶπε ὁ καταβάς, πού θά σήμαινε τήν ἐφάπαξ κατάβασή του. Ἀλλά τί εἶπε; ‘Ὁ καταβαίνων’, δηλαδή ὅτι διαρκῶς καί πάντοτε κατέρχεται στούς ἀξιούς τῆς θείας κοινωνίας καί κάθε ὥρα εὐρίσκεται τώραπαρών” (Ἡθικῶν 3,512-517).

»Ἐντούτοις ὁ Συμεών ἐπιμένει πολὺ στόν πνευματικό χαρακτήρα τῆς κοινωνίας: “Νά μήν ὑποπτευθεῖς τίποτε τό σωματικό μήτε τό γήινο, ἀλλά αὐτήν τή μικρή μερίδα ἄρτου, τήν λίγη θεοποιημένη μερίδα νά τήν βλέπεις μέ τούς νοερούς ὀφθαλμούς ὅτι γίνεται ὁλόκληρη ὅμοια μέ τόν ἄρτο τόν κατερχόμενο ἀπό τόν οὐρανό, πού εἶναι ὁ ἀληθινός Θεός καί συγχρόνως ἄρτος καί πόμα ἀθάνατης ζωῆς. Καί αὐτό πρέπει νά τό προσεγγίζεις ἔτσι, γιά νά μήν ἐναπομένεις στήν ἀπιστία καί μόνο στόν ἄρτο τόν ὁρατό ἀπό τίς αἰσθήσεις, ὅποτε ἔτσι (μέ τήν ἀπιστία) θά φᾶς ὄχι τόν οὐράνιο ἄρτο, ἀλλά μόνο τόν ἐπίγειο καί θά στερηθεῖς τή ζωή, ἀφοῦ δέν θά μεταλάβεις πνευματικά τόν οὐράνιο ἄρτο” (Ἡθικῶν 3,528-537).

[Παρένθετα ἐπεξηγοῦμε ὡς ἐπίσης βασική προϋπόθεση ἐπάξιας μεταλήψεως τήν ἀκλόνητη πίστη στό μυστήριον τῆς Πνευματοποιήσεως τῶν τιμίων δώρων, τῆς

Ἄγιοπνευματικῆς μεταβολῆς τους σέ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Αυτό συντελεῖται κάθε φορά, σέ κάθε θεία λειτουργία. Ὁ Κύριος ἐν Πνεύματι εἶναι κάθε φορά “ὁ καταβαίνων”, ὁ μεταβάλλων τόν ἄρτο καί τόν οἶνο σέ Σῶμα καί Αἷμά Του].

»Μόνο ἡ ἐνσυνείδητη κοινωνία μέ τό θεωμένο Σῶμα “ζωοποιεῖ”: “Ἐπομένως ποιούς δέν ὠφελεῖ ἡ μετάληψη τῆς θείας σαρκός; Αὐτούς πού λένε πῶς εἶναι ἀπλός ἄνθρωπος καί ὄχι ὁ Θεός. Λοιπόν, ἐάν κι ἐσύ ὁ ἴδιος ὁ πιστός μεταλαμβάνεις μέ τήν αἴσθησάπλοῦ ἄρτου καί ὄχι θεωμένου σώματος, ἐάν δέν πιστεύεις ὅτι δέχεσαι ὅλον αὐτόν ἐκεῖνο τόν Χριστό, τότε πῶς ἐλπίζεις νά λάβεις ἀπό αὐτόν ζωή καί νά τόν νιώθεις ὅτι τόν κατέχεις μέσα σου; Ὁ Κύριος λέει• “Ὅποιος τρώει τόν ἄρτο πού κατεβαίνει ἀπό τόν οὐρανό θά ζήσει αἰώνια”. Καί ἄλλοῦ• “Ἡ σάρκα τίποτε δέν ὠφελεῖ• τό πνεῦμα εἶναι αὐτό πού τήν ζωντανεύει”. Πραγματικά τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι ἡ ἀληθινή βρώση καί πόση.

Τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι αὐτό πού μεταβάλλει τόν ἄρτο σέ σῶμα τοῦ Κυρίου. Πραγματικά τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι αὐτό πού μᾶς καθαρίζει καί μᾶς κάνει ἄξιους νά μεταλάβουμε τό σῶμα τοῦ Κυρίου” (Ἠθικῶν 3,538-551).

»Ἡ μεταβολή τῶν εὐχαριστιακῶν Δώρων ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα σέ ὀλοκληρωτικά θεωμένο Σῶμα καί Αἷμα Κυρίου βεβαιώνεται ἐδῶ ἀπό τόν Συμεών. Ἡ Εὐχαριστία εἶναι ἡ τροφή πού μᾶς δίνει ὁ Θεός. “Ἐτσι λοιπόν προσφέρεται ὁ καλός μας Κύριος καί Θεός στούς δούλους του πού μᾶς ἔκανε μέ φιλανθρωπία καί χάρη υἱοῦς του• προσφέρει σ’ αὐτούς τόν ἑαυτό του, ‘αὐτός πού εἶναι ὁ ἄρτος πού κατεβαίνει ἀπό τόν οὐρανό καί δίνει ζωή στόν κόσμο’. Ἀπό αὐτόν καί μαζί μ’ αὐτόν τρέφονται χορταστικά ἀτέλειωτα, καί μέ τή θεία κοινωνία μεταποιοῦνται ὥστε νά ζοῦν αἰώνια, καθώς ἀγιάζονται καί στήν ψυχή καί στό σῶμά τους” (Ἠθικῶν 4,285-291)... ..

»Ἡ Εὐχαριστία εἶναι φῶς, ὅπως ἐξ ἄλλου κάθε τι πού ἀναφέρεται στόν Θεό: “Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ σωτήρας καί βασιλιάς τοῦ παντός, εἶναι φῶς• ὁ ἄρτος τῆς ἄχραντης σάρκας του εἶναι φῶς• τό ποτήριο τοῦ τιμίου αἵματός του εἶναι φῶς” (Θεολογικῶν 3,150-152).

»Όταν δεῖ κανείς αυτό τό φῶς τῆς Θεότητος μέσα στά Τίμια Δῶρα, ἡ κοινωνία εἶναι πραγματικά αὐθεντική: «Ἡ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν καί ἡ μετουσία τῆς ζωῆς δέν δίνεται μόνο μέ τόν ἄρτο καί τόν οἶνο τῆς μεταλήψεως, ἀλλά μέ τή θεότητα πού ἐνυπάρχει σ' αὐτά καί εἶναι ἐνωμένη μυστικά καί ἀσύγχυτα. Λέω μυστικά, ἐπειδή ἡ θεότητα δέν ἀποκαλύπτεται σέ ὄλους, ἀλλά σέ ὅσους εἶναι ἄξιοι γιά τήν αἰώνια ζωή καί καθιστᾶ υἱός φωτός καί υἱός ἡμέρας ὅσους τήν βλέπουν. Ἀντίθετα, ὅσοι δέν βλέπουν τό θεῖο φῶς, μολονότι λάμπει καθαρά, ἐκεῖνοι κάθονται στό σκοτάδι» (Ἠθικῶν 10,189-197)...

[Ἐδῶ πάλι, μέ βάση τήν ὅλη θεολογία τοῦ Ὁσίου, θά ἐπισημειώσουμε κάτι ἀπαραίτητο. Ὁ ἄρτος γίνεται Σῶμα Χριστοῦ ἐν Πνεύματι, ὁ οἶνος γίνεται Αἷμα Χριστοῦ ἐν Πνεύματι. Ὅταν ἐμεῖς βλέπουμε μόνον ἄρτο καί οἶνο, ὅταν ἐμεῖς δέν προσερχόμεθα σέ μετάληψη τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἐμεῖς δέν πιστεύουμε καί δέν ἀφηνόμεθα λατρευτικά στή λειτουργική δράση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τότε προσεγγίζουμε καί δέν προσεγγίζουμε. Δέν ζοῦμε τή μυστική καί ἀσύγχυτη ἐνωση τῆς Θεότητος τοῦ Κυρίου μας μέ τά καθαγιασμένα Τίμια Δῶρα. Εἶναι ἀληθινά Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ, ἀλλά, γιά νά ἐνεργήσουν σέ μᾶς, πρέπει κι ἐμεῖς νά τά προσεγγίζουμε μέ τέτοια λειτουργική πίστη συνεχοῦς θείου φόβου καί εὐλάβειας καί προετοιμασίας. Αὐτό θέλει νά τονίσει ὁ Ὁσιος. Καί σ' αὐτήν τήν θεοφόρο κοινωνία ἀποβλέπει ὅλη ἡ λατρευτική ζωή τῆς Ἐκκλησίας, στή μετοχή τῆς ἀκτίστου παρουσίας, τῆς ἀκτίστου χάριτος, τῶν ἀκτίστων δωρεῶν σωτηρίας-φωτισμοῦ-ἁγιασμοῦ μέ τίς ὁποῖες μᾶς προσφέρεται ὁ Τριαδικός Θεός. Π.χ. στήν προσευχή πρὶν τά λειτουργικά ἀναγνώσματα παρακαλοῦμε «Ἐλλαμψον (ἔλα καί λάμψε μέσα μας) ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τό τῆς σῆς θεογνωσίας ἀκήρατον φῶς...». Αὐτό μᾶς συνέχει ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς ὀρθρινῆς συνάξεως «...λάμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τόν ἀληθινόν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης σου· φώτισον τόν νοῦν ἡμῶν καί τὰς αἰσθήσεις ὅλας διατήρησον... ὅτι παρά σοί ἐστίν ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, καί ἐν ἀπολαύσει γενέσθαι καταξιωθῶμεν τοῦ ἀπροσίτου φωτός» (ιβ' ὀρθρινὴ Εὐχή)].

»Ἡ συνείδηση εἶναι πράγματι ἡ προϋπόθεση τῆς δραστικότητος τῆς κοινωνίας: «Ἐάν κοινωνεῖς μέ συναίσθηση καί ἐπίγνωση, τότε μετέχεις ἀξίως (στά τίμια δῶρα)• διαφορετικά, πάντως ἀνάξια τρώγεις καί πίνεις (τά ἄχραντα μυστήρια). Ἐάν μετέλαβες αὐτό πού μετάλαβες μέ καθαρὴ θέαση τῶν μυστηρίων, νά λοιπόν πού ἔγινες ἄξιος αὐτῆς τῆς (πνευματικῆς) τράπεζας• ἐάν ὅμως (δέν προετοιμαστεῖς) νά γίνεις ἄξιος, τότε δέν θά προσκολληθεῖς, δέν θά ἐνωθεῖς καθόλου μέ τό Θεό. Γι' αὐτό λοιπόν ὅσοι εἶναι ἀνάξιοι καί συμμετέχουν στά θεῖα μυστήρια νά μὴν ἔχουν τήν ἐντύπωση πῶς ἀπλά μ' αὐτόν τόν τρόπο προσκολλῶνται καί ἐνώνονται μέ τόν ἄορατο Θεό• αὐτό δέν θά γίνει μέ κανένα

τρόπο και ποτέ μά ποτέ δέν θά τούς συμβεῖ. Αὐτοί μόνο γνωρίζουν ὅτι ὁ Κύριος εἶναι χρηστός ὅσοι μεταλαμβάνουν τή θεία σάρκα τοῦ Κυρίου και μέ νοερό ἄγγιγμα στήν ψυχή τους ἀξιώνονται νά δεχθοῦν τήν ἀποκάλυψη τῆς ἀόρατης θεότητος στό νοερό ὄφθαλμό και νά φάγουν μέ τό νοερό στόμα (τῆς ψυχῆς). Αὐτοί τρώγουν και πίνουν μαζί ὄχι μόνον αἰσθητά τόν αἰσθητό ἄρτο, ἀλλά τήν ἴδια ὥρα μαζί τρώγουν και πίνουν νοητά τόν Θεό. Μέ τίς διπλές αἰσθήσεις (τίς σωματοψυχικές και τίς πνευματικές) ἐπίσης τρέφονται τόν ἄρτο ὀρατά και τό Θεό ἀόρατα, ἐνώνονται και μέ τά δύο μέ τόν διπλό στίς φύσεις Χριστό και γίνονται σύσσωμοι μαζί του και συμμέτοχοι στή χάρη του και στή θεότητά του” (Ἡθικῶν 14,225-241).

»Ὁ Συμεών βεβαιώνει ξανά, ὅτι ἡ ἐνσυνείδητη κοινωνία εἶναι ἡ μόνη ἀληθινή: “Ἔτσι λοιπόν ἐνώνονται μέ τό Θεό ὅσοι τρώγουν ἀπό αὐτόν τόν ἄρτο και πίνουν ἀπό αὐτό τό ποτήριο μέ εὐαίσθητη ψυχή και καρδιά, ἄξια και μέ ἐπίγνωση και μέ νοερή προσέγγιση τοῦ μυστηρίου. Ἀντίθετα ὅσοι αὐτό τό πράττουν ἀνάξια εἶναι ἄδαιοι ἀπό τή δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τρέφοντας μόνο τό σῶμά τους, ὄχι ὄμως και τήν ψυχή τους” (Ἡθικῶν 14,242-247).

»Τόσο ριζοσπαστικές θέσεις πάνω στήν ἀναγκαιότητα τοῦ νά κοινωνεῖ κανεῖς ἐνσυνείδητα, προκαλοῦσαν ὅπως θά μπορούσε νά τό περιμένει κανεῖς διαμαρτυρίες. Ὁ Συμεών ἀπαντᾷ στούς ἐπικριτές του, πῶς ἡ (θεία) κοινωνία ὄντας φῶς, δέν θά μπορούσε νά παραμείνει ἀπαρατήρητη ἀπό ἐκεῖνον πού τό δέχεται. “Μή ταραχθεῖς, ἀγαπητέ, ἀκούγοντας νά σοῦ φανερώσω τήν ἀλήθεια. Ὁμολογεῖς ὅτι αὐτό πού μεταλαμβάνεις εἶναι ἄρτος τῆς ζωῆς και ὅτι δίνει τή ζωή και εἶναι ἡ σάρκα τοῦ Κυρίου• γνωρίζεις ὅτι αὐτό εἶναι τό αἷμά του και ὅτι δίνει τή ζωή στούς μετέχοντες και γίνεται στόν πίνοντα πηγὴ ζωντανοῦ ὕδατος γιά τήν αἰώνια ζωή. Πές μου λοιπόν, πῶς ἐσύ πού μετέχεις σ’ αὐτά δέν ζεῖς καμιά ψυχική πρόοδο, ἀλλά, ἀκόμη κι ἂν νιώσεις κάποια μικρὴ χαρά, πάλι σέ λίγο παραμένεις ἔτσι ὅπως ἦσουν, χωρίς νά ζεῖς καμιά προσθήκη ζωῆς μέσα σου ἢ καμιά ἀναβλύζουσα (πνευματική) πηγὴ ἢ χωρίς νά βλέπεις τό παραμικρό φῶς; Ὁ ἄρτος αὐτός αἰσθητά φαίνεται ψωμί σέ ὄσους δέν ὑπερβαίνουν τήν φυσική αἴσθηση, ἀλλά νοερά εἶναι ἀχώρητο και ἀπρόσιτο φῶς• παρόμοια και ὁ οἶνος και αὐτός εἶναι φῶς, ζωή, φωτιά και ζωντανό νερό. Ἐάν λοιπόν, τρώγοντας και πίνοντας τόν θεϊκό ἄρτο και τόν οἶνο τῆς (ἁγιοπνευματικῆς) εὐφροσύνης, δέν ἀντιληφθεῖς ἐάν ἔζησες τήν ἀνώλεθρη ζωή, ἐάν δέν δέχθηκες μέσα σου φωτεινὴ τόν ἄρτο ἢ πύρινο σάν τόν προφήτη, ἐάν δέν ἦπιες το δεσποτικό αἷμα ὡς ὕδωρ πού ἀναπηδᾷ και λαλεῖ, ἐάν τίποτε ἀπό αὐτά δέν εἶδες και δέν εἶχες μετοχή, πῶς ἔχεις τήν ἐντύπωση ὅτι ἔγινες κοινωνός τῆς (θείας) ζωῆς; Πῶς νομίζεις ὅτι ἔπιασες τό ἀπρόσιτο πῦρ ἢ πῶς ἔχεις τήν ἐντύπωση ὅτι μετέλαβες τό αἶδιο φῶς; Ὅχι λοιπόν, μέ κανένα τρόπο δέν συνέβη αὐτό σέ σένα, πού διακατέχεσαι ἀπό ἀναισθησία γιά τά τοιαῦτα. Ἀλλά

σέ καταλάμπει τό (θεῖο) φῶς ἐνῶ εἶσαι τυφλός (καί δέν τό βλέπεις)•ἔρχεται τό (θεϊκό) πῦρ νά σέ θερμάνει, ἀλλά δέν σέ ἀγγίζει• σέ ἐπισκίασε ἡ (θεϊκή) ζωή, ἀλλά δέν ἐνώθηκε μέ σένα•τό ὕδωρ τῆς ζωῆς πέρασε μέσα ἀπό τήν ψυχή σου σάν ἀπό ρυάκι (χωρίς νά παραμείνει), ἐπειδή δέν βρῆκε ἀντάξια ὑποδοχή. Μέ τέτοιο λοιπόν τρόπο μεταλαμβάνοντας καί ἀγγίζοντας τά ἄψαυστα καί νομίζοντας ὅτι τά τρώγεις, παραμένεις χωρίς νά λάβεις, χωρίς νά φᾶς, χωρίς νά κρατήσεις τίποτε μέσα σου” (Ἡθικῶν 14,248-276).

»Ἄλλιῶς ὁ Χριστός θά εἶχε μπεῖ σέ ὄρια: “Ὁ ἀπρόσιτος Λόγος (τοῦ Πατρός), ὁ ἄρτος πού κατεβαίνει ἀπό τόν οὐρανό, δέν περιλαμβάνεται μέσα στους ἀνθρώπους αἰσθητά, ἀλλά μᾶλλον αὐτός συμπεριλαμβάνει μέσα του καί ἀγγίζει καί ἐνώνεται ἀσύγχυτα μέ ὅσους εἶναι ἄξιοι καί καθαροί γιά τήν ὑποδοχή του”(Ἡθικῶν 14,276-278).

»Ἡ (θεία) κοινωνία εἶναι Πάσχα, εἶναι πέρασμα ἀπό τόν αἰσθητό κόσμο στόν νοητό κόσμο, γιά νά συμβασιλέψει κανείς μέ τόν Χριστό: “Ἐάν ἔτσι ἐορτάζεις καί μέ τέτοιο τρόπο μεταλαμβάνεις τά θεῖα μυστήρια, ὅλη σου ἡ ζωή θά γίνει μιά ἐορτή, καί ὄχι ἐορτή (ἀπλῶς), ἀλλά ἀφορμή ἐορτῆς καί ἕνα (διαρκές) Πάσχα, ἡ μετάβαση καί ἀναχώρηση ἀπό τά ὀρώμενα στά νοούμενα. Ἐκεῖ κάθε σκιά καί κάθε προτύπωση καί τά τωρινά σύμβολα σταματοῦν. Καθαροί καί καθαρά αἰωνίως θά ἀπολαύουμε συνεχῶς τό καθαρότατο θύμα, ἐνωμένο μέ τό Θεό Πατέρα καί τό ὁμοούσιο (Ἅγιο) Πνεῦμα. Θά βλέπουμε διαρκῶς τό Χριστό καί θά μᾶς βλέπει ἐκεῖνος, θά εἴμαστε μαζί μέ τό Χριστό, θά βασιλεύουμε μαζί μέ τό Χριστό, καί ἀπό αὐτό δέν ὑπάρχει τίποτε ἀνώτερο στή βασιλεία τῶν οὐρανῶν” (Ἡθικῶν 14,281-290)... ...».

Ἄς προσευχόμεθα κι ἄς ἐπιζητοῦμε ὅλοι ὑπέρ ἀλλήλων ὀλόψυχα νά δώσει ὁ Θεός νά μετέχουμε ὁ κάθε ἕνας καί νά ἐνεργοποιοῦμε συμμετοχικά τό λειτουργικό γεγονός ἀπό τή δική μας ἀνθρώπινη πλευρά, ὥστε νά μᾶς μεταποιεῖ ὁ Παράκλητος σέ κοινωνούς καί μετόχους τοῦ Θεοῦ.Καί μέ τέτοια αἴσθηση νά πορευόμαστε στά καθ’ ἡμέραν, ὅπως ἀντίστοιχα μέ ἀνάλογη ἐπιπόθηση νά διαπορευόμεθα στήν καθημερινότητα.

“Μέχρι καταστήσωμεν οί πάντες... εις άνδρα τέλειον, εις μέτρον ήλικίας του πληρώματος του Χριστου” (Έφεσ. 4:13). Όπότεθά άκτινοβολουμε με έγκαρδιωμένους λόγους ή και με μόνη την παρουσία μας τό δοξολογικό ύμνο:“Εΐδομεν τό φώς τό άληθινόν, έλάβομεν Πνευμα έπουράνιον, εύρομεν πίστιν άληθή, άδιαίρετον Τριάδα προσκυνουντες, αύτη γάρ ήμας έσωσεν” (όμολογιακός λειτουργικός ύμνος από τάτροπάρια της Πεντηκοστής).

†Ο Γουμενίσσης, Άξιουπόλεως

